

Поліські гостини

Життя у мирних селах громади

У трьох селах Тутовицького старостинського округу: Чемерне, Довге, Тутовичі - проживає понад 3300 чоловік. Після декількох місяців безперервної роботи на волонтерському фронті люди повернулися до традиційних сезонних справ у селі. Кажуть, попри війну їх роботу ніхто не зроби́ть, та й накопичити ресурс для підтримки армії потрібно. Саме тому наразі більшість жителів можна застати на городі, у полі чи за збором ягід.

Олена ГАМЗА, староста округу.

Староста Тутовицького старостинського округу Олена Гамза розповідає, що з перших днів війни в селах запрацювали волонтерські штаби. Там готували, формували продуктові пакети, плели сітки. Зараз масштаби підтримки зменшились. Пані Олена каже, усе через вигорання. До того ж у селі в людей завжди є власні клопоти:

— Серйозний волонтерський центр працював при молитовному будинку в Тутовичах. Хлопці й досі регулярно доставляють гуманітарну допомогу постраждалим на Київщині, Чернігівщині. Також люди по всіх селах організувались і робили тушковану

продукцію та іншу консервацію. У Будинки культури в Чемерному та Довгому, де теж працювали волонтерські штаби, жителі приносили різні продукти, картоплю, м'ясо, сало, одяг, засоби гігієни. Інколи за один день два повних буси завантажували. У школах у Тутовичах і Довгому працівники ліпили вареники, пельмені, робили різні сухпайки. Сітки плели всі. Тобто села округу не були осторонь спільної біди. Але, відверто кажучи, наразі люди вже змучились. Багато в кого закінчились і матеріальні ресурси, і фізичні. До того ж літом у селі кожен має клопіт біля дому: сіно, городи, жнива. Потрібно й копійку для сім'ї заробити, тож працюють на сезонних роботах.

Поліцейська станція, нова дорога, ремонт школи — саме ці проєкти з розвитку округу, за словами старости, довелося відкласти через війну. Проте поточні проблеми в селах усе ж вирішуються:

— У планах була заміна фасаду школи. На сесії вже були й кошти затверджені, але почалася війна. Також на першому поверсі приміщення сільської ради мали побудувати поліцейську станцію. Деякі будівельні роботи вже розпочали, замовили матеріали. Наразі ж проєкт заморожений. Це стосується і ремонту даху в адмінприміщенні. Та найбільше жи-

тели округу чекали нової дороги від Цепцевич, через Тутовичі й Довге, до Чемерного. Тепер цей проєкт зі зрозумілих причин призупинили. Але всі роботи з благоустрою округу ми власними силами й за підтримки громади виконуємо.

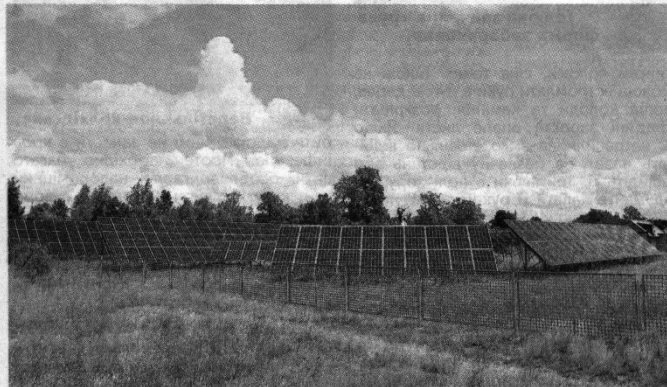
Крім волонтерства, жителі Тутовицького округу виконують свій обов'язок і на військовому фронті, зокрема й на передовій на Донеччині.

— Багато наших хлопців з округу пішли на фронт добровольцями, — розповідає староста Олена Гамза. — Ті, хто отримав повістки, теж уже виконують свій обов'язок. На даний час дев'ять чоловік із нашого округу несуть службу на передових позиціях. Хлопців постійно підтримуємо й з нетерпінням чекаємо вдома.

Приймають в окрузі й внутрішньо переміщених осіб. Кожна приїжджа родина має свою історію евакуації. Хтось виїхав сам, когось з-під обстрілів привезли волонтери. Зараз більшість переселенців повернулися додому, а ті, хто залишився, на

магаються обжитися на новому місці:

— З початком бойових дій в окрузі офіційно зареєструвалися 116 переселенців, а зараз проживають 46, — розповідає Олена Гамза. — В основному приїжджали великими родинами. Були випадки, коли волонтери з молитовного будинку дивом вивезли з Київської області сім'ю з новонародженою дитиною, яка навіть не була ще зареєстрована. Розміщували переселенців у порожніх будинках. Щойно дізнавалися про нових приїжджих, то швидко знаходили житло, налагоджували комунікації: підводили воду, каналізацію. Для тих, хто залишився зараз, оформляємо дрова на зиму. І, звичайно, наші люди забезпечували їх усім необхідним. Давали продукти харчування, одяг, побутову техніку. А коли ті після звільнення території поверталися додому, то дозволяли всі речі забрати з собою. Досі з «нашими» переселенцями підтримуємо зв'язок. Вони дуже дякують за допомогу, але сподіваються, що більше їм не доведеться вітати з власного дому.

під час війни: Тутовицький округ

Родина СЕРГІЙЧУКІВ переселилась туди, де спокійніше.

«Планували повернутися в Харків, але місто знову почали обстрілювати»

Ростислав Сергійчук народився в селі Цепцевичі. У п'ять років він із батьками переїхав у Харків, де мирно проживав до 24 лютого 2022-го. Після російського вторгнення з дружиною Вікторією і сином Данилом евакуювались до родичів у Тріскіні, а згодом знайшли житло в Тутовичах.

— 4 дні ми були в дорозі, — пригадує Вікторія Сергійчук. — Спочатку заїхали в Кіровоград, там ночували в дитячому садочку два дні. Потім поїхали в Городище Черкаської області. Планували там уже й залишитися. Знайшли будинок, але без опалення, тому поїхали в Хмельницький, але в місті взагалі житло нерéalно було знайти. Після того вирішили все ж їхати до рідні чоловіка. — Хотіли залишитися у Центральній Україні,

бо були побоювання, що війська підуть із боку білорусі, — продовжує розповідь Ростислав, — але все ж знайомі нас переконали, що тут спокійніше.

Деякі місяці сім'я проживала в родичів, а нещодавно знайшла будинок у Тутовичах. Кажуть, ще нещодавно планували повернутися в Харків, але останні новини виявилися невтішними:

— На початку червня вже хотіли їхати в Харків, але знову місто почали обстрілювати ракетами, а ми живемо саме на Салтівці (житловий масив у Харкові — найбільший в Україні), де часто трапляються «прильоти». Тому після таких повідомлень усе ж вирішили залишитися тут. І хоч ми більшість життя жили у великому місті, у селі нам подобається. Вже потроху обжилися в новому будинку, маємо невеличкий город. Люди тут дуже привітні, але все ж додому хочеться.

Медовий урожай

Сергій Троцьковець із Довгого вже 15 років тримає власну пасіку. У селі він один із найвідоміших бджолярів. Зараз на його подвір'ї є 15 вуликів. Основам справи чоловік навчався самостійно, а про тонкощі дізнався з досвідом.

— Кажуть, що мед — це унікальний продукт, і воно так і є, але не менш унікальна бджола. Звичайна робоча комаха живе 21 день і весь цей час невтомно працює на благо всієї колонії. Також укусу бджоли має неабиякий тонізуючий ефект. Якщо десь плече чи спина «тягнуть», то декілька бджіл у те місце вжалить і все — у кров адреналін надходить і біль як рукою знімає.

Пан Сергій каже, що пасіка потребує неабиякої уваги, адже біля одного вулика кожного дня є робота на декілька годин. Однак така праця себе виправдовує:

— Для мене 7-8 вуликів — це більш ніж достатньо. Бо, зізнаюсь, не встигаю за всіма вгледіти — маю й інше господарство. Потрібно сіна накосити, скоро почнуться жнива. Тобто справ вистачає. Але разом із тим робота біля бджіл — це щось особливе. Від цих вуликів енергетика прямо аж пре. І якщо займатися тільки бджолярством, то це дуже вигідно й запросто можна започаткувати власну справу.

Наразі пасічник уже зібрав перший медовий урожай. Каже, цього року бджоли в селі мали вдосталь місця для збору нектару.

— Минулого року влітку було дуже мало меду, а ось восени багато викачав. Цього ж року вже є 70 літрів. Для мене й сім'ї більш ніж достатньо. Навіть родичам і знайомим залишилось. Незабаром уже знову можна викачувати. Зараз саме цвіте гречка, то на полях бджолиний гул

Сергій ТРОЦКОВЕЦЬ 15 років займається бджільництвом.

протягом дня стоїть. І, звичайно, на цвіт малини полетіли. Тому, думаю, цьогорічний збір меду буде добрий.

Малинова лихоманка

Пані Тамара з Чемерного цього року вперше вирішила посадити плантацію малини. Жінка каже, що наразі вирощувати ягоду дуже вигідно, однак її ділянка — це дріб'язок у порівнянні з масштабами інших господарств:

— У мене тут соток 15, а є люди, що по чотири гектари мають, і вже не перший рік, адже малиновий бізнес дуже вигідний. Один кілограм ягоди зараз коштує 100 гривень. Тому по селі такі плантації вже не рідкість і практично кожна сім'я має власний садок.

Найбільші ж ділянки з кущами малини квітнуть у селі Довге. Місцеві розповідають, що два роки тому на місці колишніх занедбаних паїв та навіть сміттєзвалищ швидко почали висаджувати малинові плантації, адже саме тоді ціна на ягоду зростає в декілька разів. Відтак у Тутовицькому окрузі утворився справжній малиновий кластер.

Вадим НОВАК.
Фото Василя СОСЮКА.

